

RİSALELERİN ÜSLUBU HAKKINDA

Risale-i Nur, birçok yerde uzun cümleler tercih etmiştir. Ancak uzun ve kısa cümlelerin ard ardalığı dikkati çekiyor. Uzun cümlelere en iyi örnek, Onuncu Söz (*Haşir Risalesi*) ve Yedinci Şua (*Ayet-ül Kübra Risalesinde*)dir. Ayrıca kelimelerin bitiş biçimleri, kullanılan zaman kipleri sürekli değişiyor.

Risale-i Nur, bu özelliği ile monotonluğu yıkmıştır. Esasen insan zihni benzer kalıplarda gelen mesajlardan bıkar. Başucunda bir saat aynı tonda çalsa beyniniz bir süre sonra saatin sesini otomatige alır ve dikkatinizi saat sesinden koparır. Beyin, farklılaşmaları kavramaya endeksli bir yapıya sahiptir. Bu özellik edebiyatta da dikkati çeker. Aynı uzunlukta, aynı biçimde ve aynı zaman kipiyle sonlanan cümlelerden oluşan bir yazıyı okumayı deneyin. Bir sayfa geçmeden bıktığınızı, hem de dikkatinizi kaybettiğinizi göreceksiniz.

Bediüzzaman *-burada dilini sadece şekil açısından tahlil ediyoruz-* zihinleri zorluyor. Uzun cümleler kavrayış kapasitesinin inkişafına yönelik zorlamaları doğurur. Ancak bu zorlamalar hem kısa cümlelerle esnetiliyor, hem de dikkati canlı tutacak yeni unsurlar ekleniyor. Örneğin okuyucusuyla veya bir muhatabı ile sohbet ediyor. Bir anda muhatap olarak buluyorsunuz kendinizi... Dikkatinizin dağılmasına fırsat verilmeden bir soru soruluyor. Zaten okunan metin hayalden çok, zihinle konuştuğu için kaçamıyoruz.

Bediüzzaman zihni sürekli çalışmaya ve her defasında daha çok çalışmaya zorlayan bir muhakeme biçimi kullanıyor. Muhakeme kabiliyetlerini beyin bilmeceleri yoluyla geliştirmemiş olanların Risale-i Nurlardan ilk anda kavrayabilecekleri mesajlar sınırlı olabilir. Ancak bu eserlerin kavrama ve muhakeme kabiliyetinde oluşturduğu heyecan çok yüksek.

İki yıl önce Tabiat Risalesinin İngilizce baskısını Tunus'lu bilgisayar mühendisi bir dostuma takdim etmiştim. Ertesi gün okudu ve görüştüğümüzde bana "**mesajını kavramakta güçlük çektiğini**" söyledi. Aynı dikkatini kullanarak tekrar okumasını rica ettim. Daha sonra görüştüğümüzde, kavrayışının nasıl inkişaf ettiğini bana anlatırken duyduğu hayranlığı iyi hatırlıyorum.

Risale-i Nurların kavrama ve muhakeme yeteneğinde yol açtığı inkişafın sebebi üzerinde çok düşünmüştüm.

İngiliz Edebiyatı tarihine geçen yüzlerce eser sahibi meşhur yazar Arnold Beneth'in "**Günün 24 saatini yaşamak**" isimli kitabını okuyunca bu sorunun cevabını buldum. Beneth, roman türü eserlerin beyne bir katkıda bulunmadığını savunuyor. Ona göre okurken belli bir gerginlik oluşturan, zihin yorucu eserlerin muhakemenin inkişafında etkisi çok büyük. Tanımladığı özelliklerin Risale-i Nurda mevcudiyeti

şaşırtıcı olmamalıydı.

Tunus'lu dostumun ifade ettiği gibi Risale-i Nur beyne sürekli muhakeme yaptırıyor. Okunan ya da dinlenen her şeyin düşünce kabiliyetini geliştirdiği sanılmamalıdır. Tam tersine bazıları paslanmasına yol açabilir. Alman Beyin Antreman Kurumu başkanı Bern Fishner'in "*Bir kaç saat televizyon seyretmenin beyinde oluşturduğu tembelliğin giderilmesi için bir haftalık egzersiz gerektiğini*" söylemesi dikkat çekicidir. Beyindeki bu tembellik TV'den yayılan radyosyondan kaynaklanmıyor şüphesiz. Konu romanvari bir hikayenin, bir hayalin direnişsiz akışına bırakılan beynin uyarımlardan yoksun kalmasıyla ilgilidir. Bu ve benzeri birçok tezden hareketle, Risale-i Nurları ciddiyetle, dikkatle ve ısrarla okuyan kişilerin kavrayış ve muhakemelerinin ya da zekalarının çok fazla inkişaf edeceği tezi ileri sürülebilir. Bunun fiili örneklerini de görüyoruz.

Risaleleri çok okuyanların simalarını gözlemleyebildiniz mi? Simalarındaki gençliğe ve parlaklığa dikkat ediniz. Hıristiyan olan bir İngiliz dostum David Packam, yıllar önce Türkiye'ye geldiğinde bana "**Ankara'nın sokağında beklesem, insanlar arasında arkadaşlarınızı simalarına bakarak tek tek seçebilirim.**" demişti. Risaleleri çok okuyanların simalarında bu farklılık, yani gençlik ve parlaklık sadece iman ve ruhaniyetin inkişafından doğan bir hususiyet değildir. Olayın fizyolojik bir boyutu da vardır.

Risaleleri çok okuyanlar beynin devamlı aktif tutulmasının etkisi altında aralıksız düşünme alışkanlığını geliştiriyor. Genç kalmakla ilgili olarak ABD'nin bazı üniversitelerinde yapılan araştırmalar, genç kalma ile zihinsel aktivite arasında yakın bir ilişkiyi ortaya çıkardı. Zihin işçileri, çok daha fazla enerji tükettikleri halde beden işçilerinden daha genç gözüküyorlardı. Çünkü beyin sürekli çalışınca *-beyin için bir potansiyel çalışma sınırı konulmadığını biliyoruz-* vücudun fonksiyonlarının kontrolü daha mükemmel işliyor. Bu bedensel gençlik-ruhsal yönlerini ihmal etmemek şartıyla-genelde zihinlerini çok kullanan hemen hemen herkeste dikkat çekebilir.

Risale-i Nur'un üslubunda dikkat çeken bir diğer özellik, bu eserlerin anlaşılması bağlamında-bir önceki bölümde değindiğimiz gibi-bir kısım ifadelerde örtüklüğün, imaların mecazların tercih edilmesidir.

Bu durumun tercih edilmesinin sebebi bazı yerlerde siyasal olabilir. Bazı yerlerde modern bilimlerin bir kısım hususları yeterince açığa çıkarmamış olması sebebiyle dar düşünen kimselerin açık itirazlarını yol açmamak amacı olabilir. Bazı yerlerde de gaybi olan-Kader-i İlahice gizli tutulması istenen hususların imtihan dünyasında olmamız sebebiyle, bazı hadislerinde yüce Peygamberimiz (asm)'in veya bazı ayetler-de yüce Rabbimizin tercih ettiği gibi-net olarak ifade edilmemesi gereğinden kaynaklanabilir.

Hz.Mehdi (ra), Hz. İsa (as) deccal, süfyan, İslamın dünyaya hakim oluşu vb. hususlarda örtük noktalar vardır.

Yine de açık olarak ifade ettiği bazı hususların belli bir zamana kadar yayınlanmamasını tercih etmiştir Bediüzzaman. "*İnnaa'tayna Tefsiri*", "*Sinek Risalesi*" gibi... Sinek Risalesi sonradan yayınlanmıştır. Bu risalede Bediüzzaman insanların zannettiğinin tam aksine, Rabbimizin sinekleri yeryüzünün temizliği gibi bir kısım hikmetlerle yarattığını, ancak beşerin kasır fehminin bunu anlamadığını söylüyor. Bu risale ancak sineklerin, gerçekten de en çalışkan mikrop toplayıcı ve temizleyicisi olduğu, vücutlarının, sindirim sistemlerinin buna göre yaratıldığı ve sineklerin vücudunda mikrop tutunamadığına dair bilimsel araştırmaların yayınından sonra neşredilmiştir.

Risale-i Nurlardaki bu mecazi, örtük ifadeler okuyucunun merak ve tecessüsünü tahrik ediyor, okuyucuyu konunun muhtelif anlamları üzerinde odaklanmaya itiyor.

Risale-i Nur'un Dili ve üslubu üzerinde buraya kadar kısmen değindiğimiz özellikler, bu eserlerin Türkiye'de yüce Kur'an-ı Kerim'den sonra en çok satılanlar listesinde yer almasında önemli bir paya sahip olmalıdır. Bu eserlerin bir roman gibi yazılması da tercih edilebilirdi. Ama bu haliyle küçük bir çocuktan bir akademisyene kadar herkes çok şeyler anlıyor ve her okuyan her defasında yeni anlamlar kavırıyor. Hiçbir Risale-i Nur okuyucusu her şeyi bütün yönleriyle anladım diyemeyecek kadar derin ve yoğun anlamlar bu eserlere sıkıştırılmıştır.

(*Muhammed Bozdađ, Araştırmacı-Yazar, Köprü Dergisi Kış-95, Sayı: 49*)